

Dijital Yaşamda Çocuk

Editör: H. Ferhan ODABAŞI

3. Baskı

Editör: Prof. Dr. H. Ferhan ODABAŞI

DİJİTAL YAŞAMDA ÇOCUK

ISBN 978-605-318-778-3

DOI 10.14527/9786053187783

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2019, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığının bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindex.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşabilmektedir.

1. Baskı: Şubat 2017, Ankara

3. Baskı: Ağustos 2019, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür

Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Ay-bay Kırtasiye İnşaat Gıda Pazarlama ve Ticaret Limited Şirketi

Çetinemeç Bulvarı 1314.Cadde No:37A-B

0312 472 58 55

Yayıncı Sertifika No: 36306

Matbaa Sertifika No: 33365

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51

Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Çocuklara ve onların anne - babalarına...

Editörün Ön Sözü

36 yıllık eğitimcilik hayatımı, ya çocuklara öğretmenlik yaparak, ya çocuklara öğretmenlik yapacak bireyleri eğiterek, ya da çocuklar konusunda araştırmalar yaparak geçirdim. Bu yıllar içerisinde, çocukların her zaman en kıymetlimiz olduğuna, her bir çocuğun biricik olduğuna ve söz konusu çocuk olunca, her şeyin en güzelinin yapılmasına dair inançlarım giderek pekişti. Akademik yaşantımın ve alanımın bana kattığı değerler ile uzun zamandır çocuk ve dijital yaşam birlikteliği neredeyse tek ilgi alanım oldu ve akademik hayatımın bu döneminde ülkeme tüm öğrendiklerimi, izlediklerimi, okuduklarımı aktarmak dileğiyle bu kitap macerama başladım.

Kitabın özgünlüğü, alanda bütüncül bir ilk çalışma olmasından öte yapılandırılmasında da gözlenecektir. İlk başlarda yabancı akademisyen-yerli akademisyen formunda başlayan ve tamamen çeviri olacak olan kitap, alandaki bütünlüğü sağlamak adına kimi bölümlerde çeviri yazarlığı- ki tamamen çeviri olup hiçbir yerli yazar katkısı olmamıştır-, kimi bölümlerde ise ortak yazarlık şeklinde oluşmuştur.

Bir konuda gönlünüzü ortaya koyarak çalışırsanız, yaşam size tüm kapılarını açıyor... Kitap hayallerime girdiği andan itibaren, dünyada çocuk ve dijital yaşam birlikteliği konusunda eserlerini yıllardır izlediğim akademisyenlerle bir bir tanışmaya başladım. Birleşmiş Milletlerde ve Harvard Üniversitesinde düzenlenen toplantılar beni daha da yüreklendirdi. UNICEF Türkiye Milli Komitesine buradan teşekkürler.

Kitap düşüncemi paylaştığımda, benim heyecanımı benden fazla yaşayan, ekip olmanın güzelliğini bana yaşatan bölümdaşlarım Yavuz, Suzan Duygu, Kadir, Onur, Pelin, Özgür, Aşkı, Elif, Levent ve Işıl

Size buradan kucak dolusu sevgiler...

Çocuklara ilişkin duygu ve inançların evrenselliğine ve akademik paylaşıma yol veren, kimilerini sadece İnternet üzerinden yazışarak tanıdığım, her birisi dünyada çocuk ve dijital yaşam birlikteliğinde birer değer olan Christine, Stephen, Delphine, Marilyn, Sandra, Emma, Sonia, Kari, Kate, Marc, Neil ve Amanda,

Hayallerimi gerçekleştirmeme yardımcı oldunuz. Minnettarım.

Akademisyenlerine yurt dışına açılma fırsatı sunarak, kendilerine ve ülkelerine katma değer sağlamalarına katkıda bulunan, elemanı olmaktan gurur duyduğum Anadolu Üniversitesinin değerli yöneticileri, vizyonunuz olmasaydı bu kitap olmazdı, teşekkürler.

Pegem Yayınevi ailesinin, başta Servet Sarıkaya olmak üzere, değerli elemanları Tuğba Kuşcuoğlu, Mehmet Gruşçu ve Özlem Sağlam, emeğiniz ve katkılarınız varolsun.

Sevgili Özgür ve Kadir, bölüm yazarlığınızın yanı sıra kitabın tasarımına harcadığınız emek için teşekkürler.

Sevgili ailem beni hep zenginleştirdiğiniz için, ailenin hayatta en doyulmaz tat olduğunu yaşattığınız için, kendiniz olduğunuz ve kendi olmama verdiğiniz değer için sonsuz teşekkürler...

Prof. Dr. H. Ferhan ODABAŞI

Eskişehir, 2017

Sunuş

Dünyanın geleceğini düşündüğümüzde 6 – 18 yaşları arasındaki dünya çocuklarının en az saygı gören, en aşağılanan, en küçümsenen, ancak potansiyel olarak en güçlü grup olduklarını söylemek hiç de abartı sayılmayacaktır.

Neden böyle söylediğimi açıklayayım.

Saygı görmeyenle anlatmaya çalıştığım şey, ABD dahil çoğu yerde çocuklarımıza neredeyse hiç saygı göstermediğimiz. Dinlemek bir yana, dinlemeye çalışmıyoruz bile. Kendilerine ait olmayan, neredeyse tamamı bizim amaçlarımız olan amaçlara ulaşmalarını istiyoruz. Handiye nereye gitmeleri, ne yapmaları gerektiğini biz söylüyoruz. Çocuklarımızı bağımsız ya da birey oldukları için değil, bizim standartlarımıza uygunsalar ödüllendiriyoruz. Dünyada yönettiğim öğrenci panellerinin çoğunda öğrencilerin bir numaralı istekleri daha fazla saygı görmek.

Aşağılanan kısmını da anlatmak çok zor değil. Çocuklar bir şeyi yapabileceklerini bildikleri ve yapmak istedikleri zaman onların yapmak istedikleri ile bizim yapmalarını istediğimiz arasındaki seçim gayet açıktır. Çocuklarımıza yeni teknolojilerle bir şeyler yapabileme fırsatını vermek bir yana, gerçekleştirebilecekleri başka yönetsel görevler için bile bir kredi vermiyoruz. Sınıf ve öğretim programının sıkı çerçeveleri dışında onlardan ne bir girişim bekliyoruz, ne de böyle bir girişimi ödüllendiriyoruz. Çocuğun bütün eğitim hayatının sınıf ve okulla ilgili etkinliklerden ibaret olmasını bekliyoruz. Bazen gerçek yaşam uygulaması için çocuklardan bir gönüllülük projesi gibi kendi kontrollerinde olan bir görev istesek bile, bu görevin sadece akademik yönünü ödüllendiriyoruz. Böyle bir görevin gerçek yaşama kattığı değeri nadiren göz önüne alıyoruz. Çünkü böyle bir şey sistemimizde yok.

Ben günümüzün çocuklarının küçümsendiğini de düşünüyorum. Özellikle dünyayı geliştirmek için yapabileceklerini belirleyen potansiyeli göstermelerine izin vermiyoruz. Çocukların gerçek yaşam sorunlarını çözmelerini nadiren istiyoruz. Çünkü bu işlerin yetişkin işleri olduğunu düşünüyorum. Nadiren çok yetkin öğretmenler öğrencilerine “şaşırt beni” diyor ve onlara gerçekten şaşırtmaları için açık kapılar bırakıyor.

Kuşkusuz bu anlattıklarımın istisnaları olabilir ancak gerçek şu ki bu söylediklerim dünyadaki çocukların çoğunluğu için geçerli. “En iyi” okullarımızda bile çocuklarımız genellikle saygı görmeden, takdir edilmeden ve değer verilmeden yetiştiriliyorlar. Bunları bana söyledikleri için biliyorum.

Başka bir yol mümkün mü?

Bu anlattıklarım böyle olmak zorunda değil. İçinde bulunduğumuz yeni teknolojik çağ tüm dünyada yeni bir güçlü genç insan tipini ortaya çıkartıyor. Bu güçlü yeni insanın eğitimcileri ve aldığı eğitimle arasında yeni bir ilişki var. Şu anda bu etkiler küçük görülebilir ancak toplam etki çok güçlü olacaktır. Benim öngörülerime göre bu ilişki gelişerek güçlenecek ve bir norm haline gelecektir – tabi çocuklar bu yeni güçlerine inanmayı ve kullanmayı öğrenir ve bizler bu yeni gücü yok etmek için elimizden geleni yapmazsak! Konuştuğum genç insan tiplemesini ben “Küresel Güçlü Çocuk” olarak adlandırıyorum. “Küresel Güçlü Çocuk” dünyasındaki bir sorunu beklemeden

ya da izin almadan çözmeye çalışan çocuktur. Soruna el atar ve gerekeni yapar. Bu çocuklar teknolojiyi kullanarak bozuk alt yapıyı onarabilir, kullanılan ürünleri yeniden dağıtabilir, birbirlerine yeni beceriler öğretebilir, ağlar kurabilir, parklar tasarlayabilir, çevreyi onarabilir, resmi raporlar yazabilirler. Eski okul oyununu oynamayı reddederler. Bazen tökezleyebilirler ama bu sadece izledikleri yolu ve önceliklerini değiştirmek içindir. Bu çocukların çoğu eskiyi yapmakla yeni gücü kullanmak arasında dengeyi sağlamaya çalışacaklardır.

Eğitmciler nasıl yardımcı olabilirler?

Bu çocukları güçlendirmek için bireysel tutkularının dizginlerini onlara terk etmek ve yeni araçları kullanarak bu tutkularına olumlu yönde rehberlik etmek yapacağımız tek şeydir. Tanıdığım en iyi öğretmenlerden biri öğrencilerine şu soruları soruyor. “Dünyanızda gördüğünüz sorunlar neler? Bu sorunları çözecek hangi becerileriniz var? Ne yapmayı seviyorsunuz?” böyle yaparak bu öğretmen gençlerdeki tutkuları uyandırmakta, sadece öğrenmelerini değil, eyleme geçmelerini de sağlamaktadır. Böyle yaparak güçlendirdiği öğrencilerine ise “çözümcüler” adını vermektedir. (Bu öğretmenin ismi Zoe Weil- İnternette konuşmalarını bulabilirsiniz.)

Bu “çözümcüler” dünyada çoğaldıkça ve birbirleriyle İnternet, Oyunlar ve sosyal medya aracılığıyla gittikçe daha fazla ilişki kurdukça, biz yetişkin ve eğitimciler onlara nasıl yardımcı olabiliriz? Bence en azından üç yol var.

Birincisi, çocuğun eğitim odağını hali hazırdaki eski, yönlendirilmiş ve çok dar olan bilgi ve beceri öğrenme programından uzaklaştırmak. Odağımız olmak olmalıdır. Çocuklarımızın olmak istedikleri insan olmalarına yardım etmek. Bugünkü çocukların ihtiyacı gerçek eğitimidir. Mümkün olan en erken çağda, çocuklarımızın inanç sistemlerine iyi, yetenekli, dünyayı geliştirici insan olma amaçlarını yerleştirmek ve bunu kendi biricik yol ve tutkularıyla gerçekleştirebilmelerini sağlamaktır.

İkincisi, çocuklarımızın okulda sadece iyi matematik, iyi fen bilgisi, hayat bilgisi yapmalarının yeterli olmadığını, ama daha etkili düşünme, eylem, ilişki ve başarı anlayışını geliştirmelerini anlamalarına yardımcı olmalıyız. Ancak bu yolla geleceğin dünyasında başarılı olmalarını sağlayabiliriz.

Üçüncüsü, çocuklarımıza gerçek dünyayı geliştirmek için sadece izin vermekle kalmayıp gerekli zamanı, araçları ve ilhamı da vermeliyiz ve bunu da eğitimlerinin mümkün olan en erken aşamalarında sağlamalıyız. Yeni küresel güçlü çocukların eğitimlerinin amacı öğrenmek ya da öğrenmeyi öğrenmek değil, gerçek hayatta olumlu şeyler gerçekleştirebilmelerinin sağlanması olmalıdır. Bunu başarabilmek, yeni teknoloji kapasiteleri ve bağlantılarıyla giderek güçlenen çocuklarımızın, yapmayı hevesle istedikleri bir şeydir. Şu anki test temelli eski eğitim programımızla bunu yapmaya devam edersek bazı çocuklarımız ölmeyi tercih edecektir. Çocuklarımız bunu hak ediyorlar mı? İstedğimiz bu tip bir eğitim mi? Daha iyisini yapabiliriz...

Marc PRENSKY

2016, ABD

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editör: H. Ferhan ODABAŞI

1. BÖLÜM Çocuklar ve Gençlerin Dijital Yaşamla Mücadeleleri

Neil SELWYN, *Monash University, Australia (Yazar)*

H. Ferhan ODABAŞI, *Anadolu Üniversitesi, Türkiye (Çeviri Yazarı)*

2. BÖLÜM Çocuklar ve Gençler Çevrimiçi Yaşamaktadırlar: Hakların, Risklerin ve Sorumlulukların Yeniden Yapılandırılması

Sonia LIVINGSTONE, *London School of Economics and Political Science, UK (Yazar)*

Işıl KABAKÇI YURDAKUL, *Anadolu Üniversitesi, Türkiye (Çeviri Yazarı)*

3. BÖLÜM Çocuklarda Çevrimiçi Sorumluluk Kültürünü Oluşturmak

Stephen BALKAM, *Family Online Safety Institute, USA (Yazar)*

Onur DÖNMEZ, *Ege Üniversitesi, Türkiye (Yazar)*

4. BÖLÜM Çocukların Korunma, Erişim ve Katılımlarının Dengelenmesi: Çocukların Dijital Çağda Haklarına İlişkin Görüşleri

Amanda THIRD, *Western Sydney University, Australia (Yazar)*

Delphine BELLEROSE, *Western Sydney University, Australia (Yazar)*

Emma KELTIE, *Western Sydney University, Australia (Yazar)*

Kari PIHL, *Western Sydney University, Australia (Yazar)*

Sandra CORTESI, *Harvard Üniversitesi, USA (Yazar)*

Kate PAWELCZYK, *UNICEF, USA (Yazar)*

Pelin DÖNMEZ, *Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye (Çeviri Yazarı)*

5. BÖLÜM Yeni Nesil Akran Zorbalığı: Siber Zorbalık

Marilyn CAMPBELL, *Queensland University of Technology, Australia (Yazar)*

Yavuz AKBULUT, *Anadolu Üniversitesi, Türkiye (Yazar)*

6. BÖLÜM Öğrenme İçin Evrensel Tasarım ve Engelli Öğrenenler İçin Teknoloji Entegrasyonu

Christine ANDERSON, *Western Illinois University, USA (Yazar)*

Adile Aşkı KURT, *Anadolu Üniversitesi, Türkiye (Yazar)*

7. BÖLÜM Görsel Okuryazarlık ve Çocuk

Ö. Özgür DURSUN, *Anadolu Üniversitesi, Türkiye (Yazar)*

Suzan Duygu BEDİR ERIŞTİ, *Anadolu Üniversitesi, Türkiye (Yazar)*

8. BÖLÜM Çocuklar ve Dijital Oyunlar

Kadir DEMİR, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye (Yazar)*

Yusuf Levent ŞAHİN, *Anadolu Üniversitesi, Türkiye (Yazar)*

**9. BÖLÜM "Çocukların Dünyalarını Geliştirme Eğitimi" Yoluyla 21. Yüzyıl
Çocuklarımızın Gücünü Ortaya Koymak**

Marc PRENSKY, *Global Future Education Foundation and Institute,
USA (Yazar)*

Elif Buğra KUZU DEMİR, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye (Çeviri
Yazarı)*

İÇİNDEKİLER

Editörün Ön Sözü.....	iv
Sunuş.....	v
Bölümler ve Yazarları.....	vii

BÖLÜM 1

Çocuklar ve Gençlerin Dijital Yaşamla Mücadeleleri.....	1-18
---	------

BÖLÜM 2

Çocuklar ve Gençler Çevrimiçi Yaşamaktadırlar: Hakların, Risklerin ve Sorumlulukların Yeniden Yapılandırılması.....	19-46
---	-------

BÖLÜM 3

Çocuklarda Çevrimiçi Sorumluluk Kültürünü Oluşturmak.....	47-64
---	-------

BÖLÜM 4

Çocukların Korunma, Erişim ve Katılımlarının Dengelenmesi: Çocukların Dijital Çağda Haklarına İlişkin Görüşleri	65-88
--	-------

BÖLÜM 5

Yeni Nesil Akran Zorbalığı: Siber Zorbalık	89-114
--	--------

BÖLÜM 6

Öğrenme İçin Evrensel Tasarım ve Engelli Öğrenenler İçin Teknoloji Entegrasyonu	115-140
--	---------

BÖLÜM 7

Görsel Okuryazarlık ve Çocuk	141-170
------------------------------------	---------

BÖLÜM 8

Çocuklar ve Dijital Oyunlar.....	171-184
----------------------------------	---------

BÖLÜM 9

"Çocukların Dünyalarını Geliştirme Eğitimi" Yoluyla 21. Yüzyıl Çocuklarımızın Gücünü Ortaya Koymak.....	185-196
--	---------

Dizin	197-198
--------------------	---------

Yazarlar Hakkında	199-210
--------------------------------	---------

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Çocukların kendi odalarında internet kullanım durumları	22
Şekil 2.2. Çocukların gündelik çevrimiçi etkinlikleri	25
Şekil 2.3. Çocukların bir önceki yıl karşılaştığı çevrimiçi riskler	28
Şekil 2.4. Çocukların sosyal medya sitelerini kullanım durumları	31
Şekil 5.1. Bronfenbrenner'in modeline göre engelleme ve müdahale stratejileri	100
Şekil 6.1. Evrensel öğrenme modelinin planlama esasları	121
Şekil 6.2. Bilgisayar ve mobil araçların karşılaştırması	130
Şekil 6.3. Engelli bireylerin yaşantısında yardımcı teknolojiler	136
Şekil 7.1. Görsel okuryazarlık sürecinde görsel iletilerin niteliği	145
Şekil 7.2. Görsel mesaj örnekleri	148
Şekil 7.3. İnternet ve görsel okuryazarlık becerileri	157
Şekil 7.4. Akıllı işaretler	166

RESİMLER LİSTESİ

Resim 3.1. Google arama motoruna sorularınızı sorabilirsiniz	52
Resim 3.2. Güvenli internet hizmetinden ücretsiz yararlanmak için http://guvenlinet.org.tr/tr/ adresini ziyaret edebilirsiniz	53
Resim 7.1. Korkuluk illüstrasyonu	159
Resim 7.2. Korkuluk fotoğrafı	159
Resim 7.3. Bremen çalgıcıları	160
Resim 7.4. Kavram öğretimi görselleri	160
Resim 7.5. Doktor amca ile sağlıklı beslenme	160
Resim 7.6. 'Spiderman' film analizi infografik tasarımı	161
Resim 7.7. Sanat akımlarının başyapıt görselleri	162
Resim 7.8. Sanat akımlarına ilişkin infografik tasarımı	162
Resim 7.10. 'Animasal-kültürel farkındalık uygulaması'. Gamification Tasarımı, Suzan Duygu Bedir Erişti, Özlem Ayvaz Tunç, Gültekin Yaman	164
Resim 8.1. Pokémon Go oyun ekranı	180
Resim 8.2. Pokémon Go plus bilekliği	180

TABLolar LİSTESİ

Tablo 6.1. Teknoloji entegrasyonu için önemli sorular	127
Tablo 6.2. Teknoloji entegrasyonundaki katılım alanları	128
Tablo 6.3. M-öğrenme için Kontrol Listesi	131
Tablo 6.4. Araçlar ve stratejiler	134
Tablo 6.5. Teknoloji değerlendirme dereceli puanlama anahtarı	134
Tablo 8.1. Oyunun çocuk yaşına göre zihinsel gelişimdeki yeri	175
Tablo 8.2. Oyunların çocuklara sunduğu öğrenme fırsatları	177
Tablo 8.3. Öğrenme türleri (Gagné) ve öğretim stratejileri bağlantıları	178

1. BÖLÜM

ÇOCUKLAR VE GENÇLERİN DİJİTAL YAŞAMLA MÜCADELELERİ

Neil SELWYN, Monash University, Australia (Yazar)
H. Ferhan ODABAŞI, Anadolu Üniversitesi, Türkiye (Çeviri Yazarı)

Giriş

Önünde sonunda gündelik yaşantılarımız bir şekilde dijital olduğundan, “dijital yaşam” modası geçmiş bir terimdir. Dijital teknolojileri reddedenlerin yaşamları bile dijital işlemler ve prosedürlerce yönetilmektedir. Hükümetler, dev şirketler ve kamusal hizmetlerin hepsinde dijital teknolojiler yoğun olarak kullanılmakta ve yaşantılarımızı etkileyen kararlar alınmaktadır. Her birey, doğumuyla birlikte vatandaş ya da müşteri olarak, veri tabanları, çevrimiçi hesaplar ve kütükler üzerinde dijital varlıklarını sürdürmektedir. Bu çerçevede, 21 yüzyıl bireyinin yaşantısı dijital satırlar tarafından düzenlenmekte organize edilmekte ve yürütülmektedir. Bu bakış açısıyla, dijital yaşamın zorlukları olarak nitelendirdiğimiz olgular, binlerce yıldır süregelen asırlık zorlukların uyarlanmış versiyonlarıdır: binlerce yıldır yaşamaya ve mutlu olmaya çalışıyoruz.

Tabii ki, bazılarımızın yaşamları diğerlerine oranla daha dijital ve dijital olarak daha avantajlıdır. Dijital teknolojilerin etkileri bireyden bireye değişiklik gösterebilmektedir. Dijital teknolojileri kullanmayı reddetmek ise önemli bir çıkılmaz ve sosyal dışlanma gerekçesidir. Bu bakış açısıyla, günümüz bireyinin asıl sorunu dijital teknolojilerin kendileri için kullanılması değil, dijital teknolojileri kendi yaşamları için etkin olarak kullanabilmektir. Günümüz bireyinden, dijital teknolojileri kullanarak karar alması, kararlarını değerlendirmesi ve eyleme geçebilmesi beklenmektedir. Bu durum, “ideal yaşam” olarak tanımlanabilecek ortamları oluşturmak için dijital teknolojilerin etkin kullanımının önemini vurgulamaktadır.

Dijital teknoloji kullanımını çevreleyen sosyal ve psikolojik sorunlar oldukça karmaşıktır. Çocukların¹ bu denkleme dahil edilmesi sorunun özündeki karma-

¹ Bu çalışma çocuklar ve gençlerin dijital yaşamla mücadelesini ele almaktadır. Okumayı kolaylaştırmak için, 0-17 yaş aralığındaki tüm bireyler “çocuklar” olarak ifade edilmiştir.

şıklığı katlamaktadır. Doğal olarak, 0-17 yaş aralığındaki yaşam dönemi, dijital teknolojiler ve dijital medya ile ilgili kendine has sorunlar ve zorluklar içermektedir. Bununla birlikte, bu sorunlar dijital teknoloji ve toplum ekseninde tartışıldığında genellikle küçümsenmekte ve görmezden gelinmektedir. Bu bölümün amacı, çocukların dijital teknolojileri kullanmasını çerçeveleyen sorunları biraz daha derinlemesine incelemektir. Dijital yaşamda çocuk olmak hangi zorlukları getirmektedir? Bunlar toplumsal ölçekte nasıl ele alınmalıdır?

Dijital Teknolojilerden En İyi Şekilde Yararlanmak

Yaygın bir şekilde kabul ettiğimiz, “dijital yaşam zorluklarını” tartışmaya başlarken, teknolojinin her zaman bireyin yararına çalıştığı varsayımını unutmayalım. Bunun gerçekleşmesi için gerekli parametrelere değinmiştik. En azından, her birey yaşamsal işlevlerini (ör: hayatta kalmak) yerine getirmek için dijital teknolojilerden destek almaktadır. Başarılı bir iş adamı olmak gibi daha ideal bir senaryoda ise, temel işlevlerin ötesinde dijital teknolojiler bireyin kendini gerçekleştirmesine destek olmaktadır. Daha önce belirttiğimiz gibi, bunun belirleyicisi bireyin dijital teknolojilerden yararlanabilme yeterliğidir. Diğer bir deyişle, birey dijital teknolojileri daha güçlü ve daha etkin kullanarak yaşamını zenginleştirebilmektedir.

Bu duruma daha önce filozofların “ideal yaşam” olarak niteledikleri yaşam tarzı demiştik. Sürekli tartışılmalı bir kavram olmakla birlikte, “ideal yaşam”, dijital teknolojilerin yaşamlarımızı faydalı, anlamlı ve güçlü kılacağı noktaları işaret etmektedir. Tabii ki, dijital teknolojileri bu noktalarda kullanabilmek bazı faktörlere bağlıdır. Bu faktörler, temelde dijital araçlara erişme kapasitesinden başlayarak, daha üst düzeylerde bireyin dijital varlığını yönetebilmesine kadar uzanmaktadır. Bunlar, temel/başarılı bir yaşam için, dijital teknolojilerden en iyi şekilde yararlanmamızı belirleyen faktörlerdir.

Vennhoven’in (2013) ideal yaşam tanımından hareketle, dijital teknolojilerin yaşamlarımız için taşıdığı “potansiyel” ve “sonuçları” ayırt etmemiz gerekiyor. Bu durumda, öncelikle dijital teknolojilerin yaşamlarımızı nasıl etkilediğini ele almalıyız: Dijital teknolojiler “potansiyel” olarak ideal bir yaşam sürebilmemizi nasıl etkileyebilir? Dijital teknolojiler “sonuç” olarak sürdürdüğümüz yaşamımızı nasıl etkilemektedir? Bu potansiyel etkiler ve sonuçlar yaşamlarımızın tüm katmanlarıyla (sosyal, ekonomik, fiziksel ve psikolojik) doğrudan ilişkilidir. Örneğin, aşağıda dijital teknolojilerin yaşamlarımızda rol almasını beklediğimiz alanlar listelenmiştir:

- Kimlik oluşturma ve öz kimlik
- Sosyal ilgiler ve ilişkiler
- Yaşam tarzı ve yaşam etkinlikleri
- Zihinsel ve fiziksel sağlık
- Yaşam doygunluğu, refah ve mutluluk
- Bilgi ve yeterlikler
- Öğrenme ve eğitim
- Ekonomik refah (ör: gelir düzeyi ve ev sahibi olma)
- İstihdam ve iş bulma

Doğal olarak, bu alanlarda başarının değerlendirilmesi oldukça öznel bir konudur. Örnek vermek gerekirse, yüksek gelirli bir işte çalışıyor olmak kolayca değerlendirilebilecek bir konu iken, mutluluk ve refah çok daha bulanık kavramlardır. Yine de, dijital teknolojiler bu alanların tümünde kendimizi gerçekleştirebilmemiz ve başarılı olabilmemiz için çok önemlidir.

Çocuklar ve Dijital Yaşam Konusunda Duyarlı Düşünmek

Peki hepimizi ilgilendiren bu endişeler çocukların yaşamları için ne ifade ediyor? Bir bakıma şu ana kadar bahsedilenlerin çoğu yetişkinleri ilgilendiriyor gibi görünebilir. Sonuç olarak, çocukların büyük çoğunluğu çalışmıyor ve ekonomik olarak aktif değiller. Başka bir deyişle, dijital yaşamları aileleri, okulları ve finansal bağımlılıkları tarafından kontrol edildiğinden, çocukların dijital yaşamları üzerinde sınırlı kontrol sahibi olduklarını düşünebiliriz. Ayrıca, dijital endişelerin ötesinde, çocukların esenliklerini belirleyen pek çok “daha acil” sorundan bahsedebiliriz. Çocukluk ve ergenlik, bu tür “yetişkin endişelerinden” uzak olduğumuz evreleridir.

Bununla birlikte, bu kitabın pek çok bölümünde örneklendiği üzere, dijital teknolojilerin çocukların yaşamlarındaki potansiyel ve sonuçlara etkileri gün geçtikçe artmaktadır. Pek çok çocuk, resmi otoritelerin beklentileri ve düzenlemelerinin aksine, küçük yaşlardan itibaren dijital teknolojileri etkin biçimde kullanabilmektedir. Çocuklar, eğlence, öğrenme ve diğer yaşamsal etkinliklerinde dijital teknolojilerden yoğun biçimde yararlanmaktadır. Teknoloji, fiziksel, psikolojik ve duygusal esenliklerini desteklerken, çocukların sosyal ilişkilerini ve öz-kimliklerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Etkin teknoloji kullanıcıları olmasalar bile, dijital teknolojiler yaşamlarının ilk anlarından itibaren çocuklar için kullanılmaya başlar. Örneğin, günümüzde pek çok ebeveyn henüz doğma-

mış çocuklarının ultrasonik görüntülerini sosyal ağlarda paylaşmaktadır (Leaver, 2015). Bu çerçevede, günümüzde çocukların dijital olarak erken doğduğunu iddia edebiliriz.

Dijital teknolojiler, çocukların yaşamlarının erken dönemlerinde yaşamsal sonuçlar olarak yer buldukları kadar, yaşamlarının kalan dönemleri için önemli bir potansiyel taşımaktadır. Dijital teknolojiler, çocukların bugünkü yaşamlarının ve potansiyel olarak gelecekteki yaşamlarının belirlenmesinde önemli roller oynamaktadır. Bu çerçevede, dijital teknolojilerden en iyi şekilde yararlanabilmek her gencin yaşamında bir baskı unsurudur.

Dijital teknoloji ve çocuk ilişkisinin önemi göz önüne alındığında, bu ilişkiyi çevreleyen sorunların daha dikkatli ele alınması gerekmektedir. Bu nedenle, daha ileri gitmeden önce bu soruna nasıl yaklaşmamız gerektiğini tartışmakta fayda var. Öncelikle bu konudaki güncel, politik ve akademik tartışmalarda sınırlayıcı, azımsayıcı ve şüpheli yaklaşımlardan sakınmalıyız. Bu kitabın pek çok bölümünde altının çizildiği gibi, günümüz çocuklarını, önceki nesillerin aksine, teknolojiye yönelik doğuştan gelen bir yetenek ve özgüvene sahip “dijital doğanlar” varsaymak akıllıca olmayacaktır (Prensky, 2001). Bu yaklaşımın bariz sınırlamalarına rağmen, bu konuyu çevreleyen pek çok güncel politik ve profesyonel tartışmada çocuklara “uygulama nesli”, “kabloz nesil”, “e-Çocuk” gibi yakıştırmalar yapılmaktadır. Bu yakıştırmalar özünde, dijital yatkınlıkları sayesinde, günümüz çocuklarının kendilerinden önceki nesillerin deneyimleyemeyeceği bir yaşam sürdüklerini ima etmektedir.

Sosyal bilimler çevrelerince çürütülmüş ve saygınlığını yitirmiş bu yaklaşımlar oldukça tehlikelidir. Aslında, çocukların doğuştan gelen teknolojik yeterlikleri ve yetenekleri olduğunu gösteren pek az bilimsel çalışma bulunmaktadır (Selwyn, 2009; Thomas, 2011). Bu tartışmalarda gözlemlenen en tehlikeli eğilim, gençler ve sosyal ortamları arasındaki farklılıkların göz ardı edilmesidir. Tüm gençlere doğal teknolojik yeterlikler ve yetenekler bahşedildiğini varsaymak, tartışmalarımızı çocukluk ve ergenlikteki yaşamsal deneyimlerin zenginliğinden ve değerinden uzağa taşıyacaktır (Buckingham, 1998).

Bu tür sınırlılıklar, teknolojiyi sosyal bir ajan olarak ele alan düşünme tarzının ötesine geçmemizi zorunlu kılmaktadır. Dijital yerliler ve uygulama nesli gibi tanımlamaların tümü, bu teknolojilerin doğaları gereği nitelikli oldukları fikrine dayanmaktadır. Bu niteliklerin, kullanıldıkları ortamlardan ve durumlardan bağımsız olarak, gençleri iyi ya da kötü şekillerde etkiledikleri varsayılmaktadır. Bu bölümde, açıkça, dijital teknolojilerin gençleri homojen bir şekilde etkilediği fikrine karşı duruyoruz. Görünürde aynı dijital araçları kullanmak, gençlerin sosyal, kültürel ve bilişsel yapılarına göre çok farklı sonuçlar doğurabilir. En azından,

farklı yaşlardaki gençlerin sosyal ve bilişsel yapıları birbirlerinden oldukça farklıdır. Beş yaş ve yedi yaş çocukları arasında çok belirgin farklılıklar olmasına rağmen, pek çoğu 18 yaş altındaki tüm çocukların benzer teknolojik yeterlik ve beğenileri paylaştığını düşünmekte sakınca görmüyor. Bundan sonra sıklıkla altını çizeceğimiz üzere, gençlerin dijital deneyimlerinin birbirlerinden farklı, incelikli ve gerçekçi olduğunu kabul etmek zorundayız.

Ek olarak, çocukların dijital deneyimlerini bireyci ve bireyselleştirilmiş olmayan çerçevelerde incelememiz gerekiyor. Tüm çocukları öz-yönelimli ve kendi kararlarını verebilen teknoloji kullanıcıları olarak ele alamayız. Pek çok yaş grubunda olduğu gibi, çocuklar bir teknolojiyi kullanıp kullanmayacaklarını ya da hangi yolla kullanacaklarını tek başlarına belirleyemezler. Bununla birlikte, çocuk ve teknoloji konulu pek çok tartışmada, çocuklar teknolojiyi iyi kullanabilen bireysel ajanlar olarak ele alınmaktadır. Bu tartışmaların bir tarafında çocuklar teknolojiyi yetişkin profesyoneller gibi yaratıcı ve gelir getirici faaliyetlerde kullanan teknoloji sihirbazları olarak ele alınmaktadır. Diğer tarafta ise bağımlı teknoloji kullanıcısı ya da sorunlu tutumları, anlayışları ve yetenekleri nedeniyle tehlikeli ve zararlı eylemlere yatkın tehlike altındaki çocuk görüşü bulunmaktadır (Selwyn, 2003). Bu iki aşırı uç çocukların dijital deneyimlerini olduğu gibi açıklamaktan oldukça uzaktır. Daha nesnel bir yaklaşım, çocukların dijital teknolojileri hangi sosyal, ekonomik ve politik bağlamlarda kullandıklarına eğilmeyi gerektirmektedir. Bu çalışmanın kalanında, ilgili faktörlerin neler olduğuna ve çocukların teknoloji kullanımlarının hangi yaşamsal sonuçlar ve potansiyellere işaret ettiğine değineceğiz.

Dijital Yaşamın Ana Bileşenleri

O halde ilk olarak, dijital teknoloji kullanımı ve iyi bir dijital yaşam kavramlarını ele almamız gerekiyor. Bunlar, aynı zamanda dijital teknolojiyi kullanmanın farklı yönleri olarak öne çıkıyor.

i. Erişim

Değinmemiz gereken ilk temel sorun erişimdir. Erişim sorunu geçmişte teknoloji sahibi olma ve olmama çerçevesinde ele alındı. Bununla birlikte, geçen 30 yıl içinde sahip olunması gereken “makul teknoloji” tanımı sürekli değişti. Önceleri “teknoloji” olarak kişisel bilgisayar ele alınırken, bu varsayım internete bağlı kişisel bilgisayara, daha sonra geniş bant internet erişimine, bugünse internet erişimli mobil cihaz sahibi olmaya doğru evirildi.

Bununla birlikte, erişimi belirli bir cihaza/bağlantıya sahip olmak ya da olmamak şeklinde ele almak oldukça yüzeysel bir yaklaşımdır. Öncelikle, teknolojiye

erişimin kesin ve kalıcı bir durumu yoktur. Herkes yaşamlarının belirli dönemlerinde, içinde buldukları duruma bağlı olarak teknolojiye erişebilir ya da gerisinde kalabilir. Örneğin, yetişkinlikte çalışan, emekli ve işsiz bireylerin erişebileceği teknolojiler değişkenlik gösterecektir. Bunun yanında, erişiminin kuramsal ve yaşanan boyutları arasında ayırım yapılmalıdır. Kuramsal olarak, bir halk evindeki bilgisayar ile herkes teknolojiye erişebilir. Bununla birlikte, uygulamada kimse halk evlerindeki bilgisayarları kullanmadığından, bu mahalledekilerce halk evindeki teknolojiler erişilebilir olarak algılanmamaktadır. Erişimin belirleyicisi genellikle bireyin kullandığı teknolojiye sahip olmasıdır. Bu nedenle, bireyin kullandığı teknolojiye sahip olması, aile üyeleriyle paylaşması, sınıf arkadaşlarıyla paylaşması ya da halka açık kullanımdaki teknolojileri kullanması arasında fark vardır.

Bireyin erişebildiği teknoloji türlerinin de erişimin bir boyutu olduğu unutulmamalıdır. Örneğin, internet bağlantı hızı (çevirmeli ağ, ADSL, 3G/4.5G vb.) bu teknolojiyle yapılabileceklerin önemli bir belirleyicisidir. Farklılık yaratabilecek diğer etmenler arasında internet paketi kapasitesi (Ör: indirme hızları, kotalar), kablosuz ağ etki alanı ve güç kaynağı kapasitesi sayılabilir. Tabii ki, mobil internet kullanıcılarının sayısındaki artış, teknolojiye erişimin görece küçük bir formu olarak kabul edilebilir. Mobil cihazların indirme hızları, depolama alanları, pil kapasiteleri, görsel ve işitsel kapasiteleri önemli sınırlılıklar oluşturabilmektedir. Bunun yanında, mobil cihazlarda tarayıcılar ve internet siteleri yerine uygulamaların kullanılıyor olması açık (kullanıcının platform ve markadan bağımsız olarak erişebildiği) ve kapalı (erişiminin marka ve uygulamaya bağlı olduğu) internet gibi kavramları gündeme getirmektedir. Kullanıcının erişebildiği teknoloji, ulaşabileceği içerik ve servislerin önemli bir belirleyicisi konumundadır.

Bu çerçevede güncel tartışmalarda cihazlar tarafından oluşturulan uçurumlara yoğunlaşmalıyız: (i) erişemeyenler, (ii) sadece mobil cihazlar ile erişebilenler, (iii) sadece kablolu bağlantı kullananlar, (iv) farklı cihaz türlerine erişebilenler (Pearce ve Rice, 2013).

ii. Teknolojik Yetenekler, Yeterlikler ve İlgi

Birey eriştiği teknolojileri kullanabilmek için pek çok yeterlik ve okuryazarlığı işe koşmalıdır. Teknoloji kullanımı, işletim sistemleri, klavye kullanımı, dokunmatik ekran kullanımı, ikonları yorumlama, sayfalardaki menüleri ve bağlantıları anlayabilme gibi uygulama düzeyinde birkaç temel yeterlik gerektirir. Mendonça ve arkadaşları (2015, sf. 205) bunları temel yetenekler olarak isimlendirmektedir (ör: işletim sistemlerinin kullanımı ile ilgili temel bilgiler). En basit ve kullanıcı dostu dijital ortamları kullanmak bile fiziksel ve bilişsel yetenekler gerektirir. Bu yeteneklerin temelinde okuma yazma ve bunları günlük hayata uygulayabilme ye-

terlikleri yatmaktadır. Değınilmesi gereken diğler yeterlikler arasında, dijital içerik üretmek ve tetemek, evrimii içerikleri organize edebilmek ve aynı anda birden fazla platformla etkileşimde olabilmek sayılabilir.

Tabii ki, dijital araçları ve uygulamaları kullanabilmek olarak tanımlanabilecek teknolojik okuryazarlığın ötesinde pek çok yetenek ve yeterlik bulunmaktadır. Dijital yeterlikler gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Bunlar arasında en önemlilerinden biri eleştirel dijital okuryazarlıktır (Pangrazio, 2016). Buna göre, insanlar dijital teknolojilerin günlük yaşamlarındaki yerini sorgulayabilmeli ve dijital teknolojilerden kaynaklı sorunların üstesinden gelebilmelidir. Bu yaklaşım, dijital teknolojilerle ilgili tartışmaların teknik sorunların ötesinde geçmesini gerektirmektedir. Tartışılması gereken konu başlıkları arasında, evrimii bilgilerin doğruluğı ve kaynağın ayırt edebilme, internette gizlilik ve güven gibi sorunlar yer almaktadır. Bunlara ek olarak kişinin dijital ayak izini düzenleyebilmesi ve yönetebilmesi de önemli bir yeterlik alanı olarak öne çıkmaktadır.

Diğler önemli faktörler arasında bireyin dijital ortamlara yönelik eğilimleri ne çıkmaktadır. Dijital teknolojileri neden ve nasıl kullanacağının ötesinde, dijital medya formlarına yönelik ilgi, motivasyon ve heves gibi bireysel özellikler önem kazanmaktadır. Bunlar, bireyin dijital ortam kullanıcısı olarak kendine yönelik algısı ile ilgilidir (Robertson ve diğlerleri, 2015). Bu faktörlerin altında, farklı dijital medya formlarına yönelik tutum, anlayış, inanç ve değlerler yatmaktadır. Daha önce belirtildiğı gibi, son on yılda dijital teknoloji kullanımıyla ilgili araştırmalarından elde edilen önemli bir sonuç: teknoloji kullanımının salt dijital cihazlara erişim ve gerekli uygulama düzeyi yeterliklere bağlı olmadığıdır. Bunun yerine, başarılı dijital teknoloji kullanımı, çok daha geniş bilgi ve anlayışlar gerektirmektedir.

iii. Teknoloji Kullanımının Sosyal Bağlamı

Bireyin dijital ortamlarda başarısını belirleyen diğler bir sorun kümesi sosyal bağlam ile ilgilidir – rneğın, kişinin gündelik yaşantısında dijital teknolojileri kullanımını destekleyen faktörler ya da bu teknolojileri kullanımından kaynaklanan kazançları. Geniets ve Eynon (2011, sf. 6) bu durumu, şöyle zetlemektedirler:

“Bireyin teknoloji kullanımı, yaşam tarzı, ilgileri, bağlantıları, diğler ortamları kullanmaları ve zaman gibi günlük sınırlılıklarından etkilenmekte ve belirlenmektedir.”

Burada önemli faktörlerden biri, bireyin teknoloji kullanırken hayatında önem verdiğı kişilerden aldığı destektir. Medya tüketimi çalışmalarının vurguladığı önemli gerçeklerden biri, dijital medya kullanımının nadiren tek başına gerçekleşen bir eylem olduğudur. Tersine, pek çok kişi teknoloji kullanırken sosyal

çevresinden kullanım, rehberlik ve uygulamaya dönük öneriler almaktadır (Stewart, 2007). Bu nedenle sürdürülebilir teknoloji kullanımı bireyin sosyal kapitali tarafından desteklenmektedir: örneğin, bireyin sosyal çevresi ile oluşturduğu bağlantı ve ağlar ve bu ağlardan aldığı destek ve yardımlar. Bu çerçeveden bakıldığında, bazılarının teknolojiye erişim ve kullanımları, iş arkadaşları ve komşularıyla kurduğu cılız bağlantılardan aldığı yardım ve desteğe bağlıdır. Diğerleri, yakın arkadaşları ve aile üyeleri ile kurduğu sağlam bağlantılardan yararlanmaktadır (Mariën ve Van Audenhove, 2010). Her iki durumda da, bireyin sosyal ağındaki uzmanlık, yetenek ve destek dijital teknolojileri kullanmasının önemli belirleyicileri arasında yer almaktadır.

Teknoloji kullanımının gerçekleştiği kurum ve sosyal ortamlar önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Pek çok insanın dijital teknoloji kullanımı iş yerleri ve eğitim ortamlarından etkilenmektedir. Bunun yanında aile ve evlerin rolleri de öne çıkmaktadır. Giacquinta ve diğerleri (1993), ev içinde genç bireylerin teknoloji kullanımını çevreleyen sosyal beklentiler ve düzenlemeleri ifade etmek için sosyal zarf fikrini öne sürmüştür. Bu bakış açısına göre, en önemli nokta ebeveynler ve çocukların birbirlerini yeterlikleri ve katılımlarıyla desteklemeleridir. Doğal olarak, ebeveynler teknoloji alımları ve bağlantı sağlama yoluyla gençlerin medya kullanımlarını etkilemektedir. Dahası, ebeveynlerin destekleme, öğretme, önerme, rehberlik etme, model oluşturma ve birlikte yapma gibi çok önemli rolleri bulunmaktadır. Bunun yanında, pek çok ebeveyn çocuklarının dijital medya kullanımlarını düzenlemekte ve aracılık etmektedir. Bunlar arasında etkin aracılık stratejilerinden (ör: işbirlikli medya kullanımı ve tartışma), güvenlik önlemleri almak ve önerilerde bulunmaya, teknik sınırlamalar koymaktan (ör: aile filtreleri ve ebeveyn kontrolleri), çocukların dijital etkinliklerini izlemeye kadar pek çok rol sayılabilir (Livingstone ve diğerleri, 2015). Sonuç olarak bu faktörlerin tümü bireyin dijital teknolojileri nasıl kullandığının önemli belirleyicileridir.

iv. Teknoloji Kullanımının Çıktıları

Son olarak, bireylerin dijital teknolojileri kullanım yöntemlerine ve daha da önemlisi bunların çıktıları ve sonuçlarına değinmeliyiz. Örneğin Ellen Helsper (2012) farklı dijital katılım alanları tanımlamaktadır:

- Bireysel katılım – ör: çevrimiçi eğlence
- Sosyal katılım – ör: çevrimiçi iletişim, haberleşme, sivil katılım
- Ekonomik katılım – ör: çevrimiçi öğrenme, alışveriş
- Kültürel katılım – ör: çevrimiçi haberler, kültürel olaylara katılım

Burada söz edilen katılım türleri doğaları gereği etkin ve pasif olarak ele alınabilir. Örneğin, sadece hazır içeriği tüketmeye yönelik teknoloji kullanımı karşısında, çevrimiçi içerik üretmeyi de kapsayan bir kullanım modeli ele alınabilir. Başka bir ayrım noktası ise bireysel ve sosyal teknoloji kullanımınıdır. Sosyal teknoloji kullanımında, teknoloji aynı bağlamı kullananlar arasında etkileşimi destekler ve işbirlikli, katılımcı çalışma ortamları sunar (Jenkins, 2005). Bir başka ayrım noktası ise teknoloji kullanımının gönüllü ya da zorunlu oluşudur. Buna göre, birey iş yaşamında teknoloji kullanmaya zorlanabilir ya da kişisel istekleri doğrultusunda gönüllü olarak teknoloji kullanabilir.

İdeal olarak, birey tüm bu durumlarla karşı karşıya gelmeli ve bu durumlarından kendisine faydalı ve anlamlı çıktılar sağlayabilmelidir. Başarılı teknoloji kullanımının anahtar çıktılarından biri, bireyin teknoloji kullanımını genişleterek sağladığı faydaları arttırmasıdır. Bu çıktılar bireyin akademik katılımını arttırmaktan, iş yaşamına, sivil katılımdan, eğlence ve dinlenme olanaklarına, sosyal ağlarını sürdürmesinden, bireysel ilişkiler kurmasına kadar değişkenlik gösterebilir.

Gençlerin Dijital Yaşamlarının Değişken Doğası

Tüm çocukların önceki bölümde bahsettiğimiz tüm zenginleştirici dijital deneyimlere erişebildiğini varsayabiliriz. Daha önceki tartışmalarımızın ışığında, “dijital toplumların”, çocuklarının gereksinimlerini aşağıdaki satırlarda belirtildiği üzere karşılayabildiklerini umabiliriz:

“[Dijital toplumlar] tüm çocuklar ve gençlere, kullanabilecekleri dijital teknolojilere erişim sağlarken, bunlarla gerçekleştirdikleri eylemlerde bilinçli ve desteklenmiş seçimler yapabilmesine destek olmalıdır (Selwyn ve Facer, 2007).”

Bunun yanında, çocuklar ve gençlere, dijital yaşamlarının aşağıdaki boyutları için gerekli yetkinlikler sağlanmalıdır:

- Tüm dijital yazılım ve donanımlara erişim
- İlgileri ve ihtiyaçlarına uygun dijital içeriklere ve servislere erişim
- Dijital teknolojileri kullanırken ihtiyaç duyabilecekler sosyal ve teknik desteğe, yeteneklere ve bilgilere erişim
- Dijital teknolojileri kullanma ya da kullanmama konusunda bilinçli ve desteklenmiş seçimler yapma ve bunları uygulamaya koyma olanağı

Ne yazık ki, hiçbir bölge ya da ülkedeki çocukların tümü için bu şartlar sağlanamamaktadır. Tersine, dijital teknolojilerin kullanımı ve sağladıkları çıkarlar dijital ayrışma ya da dijital eşitsizlik gibi terimlerle ifade edilmektedir. Örneğin,